

82. Idem fere de mutilatione intelligendum, ut dictum est de homicidio voluntario cum quo in jure comparatur c. 4. *de rapt. et c. ult. de homicidio*. Itaque ut eo capite quis evadat irregularis, necesse est, ut injuste membrum abscindat, quod in corpore proprium officium gerat ab aliis distinctum. Unde non est irregularis, qui dentes, capillos, cet. abscindit, et juxta multos neque is qui digitum alterius resecat; secus si proprium. In hac autem irregularitate contracta propter mutilationem dispensare possunt Episcopi ex facultate Trid. a quo solum excipitur irregularitas ob homicidium voluntarium.

83. *Quaest. 4.* Quinam excusantur ab irregularitate in homicidio fortuito? R. 1. Non sunt irregulares, qui aegroto assistunt, eique bona fide dant cibum vel potum praebent, vel loco movent, licet inde forte mors celerius sequatur, nisi interveniat culpa lata. Ita etiam non fit irregularis Sacerdos, jubens fieri abscissionem membri praescriptam a Medico, modo ipsa non exequatur. 2. non est irregularis, qui procurat abortum foetus non animati, secus si animatus sit, *ex c. majores 32. q. 2.* Neque est irregularis, qui dat operam rei licitae, et debitam adhibet diligentiam, ne mors sequatur, etiamsi forte accidat; contra si omittat prudentem diligentiam. Dans autem operam rei illicitae, quomodolibet periculosae, incurrit irregularitatem ex quavis culpa, etiam levi, si mors oriatur, secundum multorum opinionem; alii autem probabilius requirunt opus ita periculosum, ut ex eo mors sequatur frequenter, et praeterea debita omittatur diligentia, ne mors oriatur. Hinc non est irregularis Magister, vel parens puerum moderate verberans, etsi casu moriatur; nisi si graviter excedat *ex c. praesbyt. de homic.* Neque is, qui equitando in equo feroci alium occidit; neque is, qui feram, vel canem ferocem alit, et custodit, si for-

te ruptis repagulis aliquem interficiat, nisi ex ejus incuria id accidat.

84. Non est irregularis Medicus bona fide praebens aegroto pharmacum dans illi mortem sine ulla ipsius culpa, saltem gravi, modo sit peritus, etiamsi sit Clericus, vel Monachus, et modo Clericus nulla utatur incisione, vel adustione, quae illi prohibetur sub poena irregularitatis, sicut et monachis. Denique non est irregularis, qui ad sui defensionem alium occidit, vel mutilat, servato moderamine inculpatae tutelae *ex c. significasti 18.* Textus autem Tridentini, qui in contrarium afferri solet, est intelligendus de eo, qui in sui defensionem non utitur moderamine *ex decl. S. Cong. 1. Oct. 1688.* Alios casus circa fortuitum homicidium vide apud auctorem.

CAPUT VII.

De irregularitatibus ex defectu.

85. *Quaest. 1.* Quinam sunt irregulares ex defectu animae, vel rationis? R. Sunt 1. Amentes, Doemoniaci, et Epileptici. 2. Illiterati. 3. Neophyti. Circa amentes notandum est, eos non posse ordinari, si amentia ortum habuit ex causa permanenti, fundata, ut ait Suarius, in laesione organorum, vel humorum, quia isti facile in eundem morbum relabuntur; hinc statuitur in c. *maritum 2. dist. 33. non ordinandum. . . qui in furiam aliquando insanivit.* Verum amentia orta ex vi febris, vulneris, irae, aut alterius passionis transeuntis, non impedit ordinationem. Quod si amentia ordinato superveniat, non potest in ordine suscepto ministrare, quandiu ea duret, vel ejus periculum iudicio Episcopi, vel Praelati. Quod dictum est de amentibus, intellectum volumus de epilepticis, seu lunaticis, et doemoniacis, ut patet ex tota *dist. 33.* et praesertim *ex c. Communiter.*

86. Sunt etiam irregulares *illiterati*, qui non sunt praediti doctrina necessaria tam ad ordines suscipiendos, quam ad exercendos, ut constat ex *c. illiteratus dist. 36.* et ex *Trid. Sess. 23. c. 4.* Tales autem censentur, qui ita ignorant latinam linguam, ut nesciant praestare ea, quae pertinent ad ordinis exercitium. Sunt quoque irregulares neophyti, seu recenter ad fidem conversi; possunt autem ab Episcopo ordinari post decennium, ut *Toletus* ait, imo antea, si iudicet illos bene in moribus profecisse. De cetero irregulares ex defectu animae non sunt capaces dispensationis, cum tales ex Divino jure sint inhabiles; quando autem dubia sit irregularitas dispensari potest ab Episcopis; cesante vero causa irregularitatis, v. g. amentia, iudicio Medici poterunt Episcopi dispensare.

87. *Quaest. 1.* Quinam sunt irregulares ex defectu corporis? *R. II.* quorum defectus impedit exercitium Ordinis, vel gravem affert deformitatem. Hinc sunt irregulares caecus, surdus, claudus, mutus, valde in corpore deformes, ut leprosi, enormiter gibbi, pigmaei, sive nani, eunuchi, qui a se ipsis tales sunt, alique monstrosi. De singulis aliqua notanda sunt; ac primo caecus visu omnino carens est irregularis ex *c. ult. dist. 55.* Quod si post ordinationem caecus factus sit, poterit a *R. Pontifice* dispensari, ut sacris operetur, modo non sit periculum errandi. Orbus uno tantum oculo, nempe sinistro, communiter censetur irregularis; verum si cum dextro possit Canonem legere absque deformitate, est locus dispensationi. Qui vero visu debilis est, aut caecutiens non est irregularis, nisi talis sit, ut legere nequeat Missale, etiam adjutus conspicillis.

88. *Surdus* ex utraque aure, non tamen surdaster, sed surditas ordinationi superveniens non impedit facultatem celebrandi. *Mutus* quoque est irregularis, sed non blaesus, sive balbutiens, etiamsi cum aliqua difficultate verba proferat. *Claudus* etiam, qui sine ba-

eulo nequit ire ad altare ex *c. nullus Episcopus 57. de consec.* Hoc tamen explicat Glossa: *Si sine baculo non possit in altari sustentari.* Est quoque irregularis, qui pede ligneo est instructus; dedecet enim cum ea deformitate celebrare; verum si non sit magna deformitas, vel ea suppleri possit, iudicio Episcopi potest dispensari. Inter irregulares numeratur in *c. ult. de corp. vit.* carens una manu, aut digitis omnibus, vel saltem pollice. Item is, qui caret tribus posterioribus digitis; non tamen carens uno, vel altero digito minori. Notat autem *Tournelyus*, eum, qui caret indice, posse obtinere dispensationem.

89. Quod ad morbos attinet, hanc regulam tradunt *DD.* eum tantummodo morbum afferre irregularitatem, qui vel exercitium Ordinis impediat, vel grave scandalum afferat, aut indecentiam. Tales sunt paralysis continua, et gravis, tussis pariter continua cum periculo evomendi sanguinem, et his similia. Ratione quoque deformitatis corporis sunt irregulares, qui aut omnino carent naso, vel illum habent graviter inhonestum; qui privati sunt oculo sive dextro, sive sinistro, nisi per vitreum oculum ea deformitas suppleri possit; qui carent auriculis, nisi capillis, vel aliter id vitium tegatur.

90. Leprosi quoque sunt irregulares ex *c. Tua nos de Cler. aegroto*, ubi interdicatur leproso celebrare pro scandalo, et abominatione populi; unde si scandalum absit, celebrare poterit in privato sacello. Sunt quoque irregulares, laborantes morbo gallico, qui foras erumpat, uti et habentes faciem faede maculatam, vel labia abscisa, aut corrosa cum gravi deformitate. Idem dico de enormiter gibbis, pigmaeis, vel aliter monstrosis. Sunt pariter irregulares hermaphroditum, etiamsi in eis sexus virilis praevaleat, qui tamen defectus, ait *Toletus*, non parit irregularitatem, si omnino sit occultus; haec tamen distinctio aliis non arridet.

91. Quid vero de Eunuchis? R. Qui propter infirmitatem, vel alterius injuriam ab aliis facti sunt Eunuchi, non sunt irregulares, ut patet ex c. *si quis de Medicis*. Contra vero sentiendum est de iis, qui se ipsos abscindunt, ex c. *Si quis 4. dist. 55.*, et idem dicendum de eo, qui permittit se ab alio amputari, ut colligitur ex c. *si quis 9. d. 55.* Idem putat Suarius de eo, qui causam dederit alteri, ut virilia sibi invito abscendantur, quem tamen Toletus negat esse irregularem. Quae sententia valde probabilis est, ut et opinio eorum, qui censent non esse irregularem, qui permittit amputari sibi testiculos ad vocem conservandam.

92. *Quaest. 3.* Quinam sunt irregulares ex defectu natalium? R. Omnes filii illegitimi, quia ratione originis viles reputantur. Ita ex c. 1. *et fin. de fil. Presb.* Et hoc etiamsi sint occulti. Tales autem redduntur legitimi per subsequens matrimonium inter eorum parentes, modo hi fuerint liberi ad ineundum matrimonium eo tempore, quo fuere concepti filii. Constat ex c. *tanta, qui filii sint legitimi*. Imo juxta Doctores aliquos sufficit, quod parentes fuerint liberi tempore natalis filiorum, ut isti pro legitimis habeantur; sed alii contrarium docent cum Suario, adeoque rem in medio relinquit Bened. XIV. in responsione ad Episcopum S. Dominici, in qua quaestionein aliam ita solvit: *Sed cum certum est matrimonium inter illius parentes contractum, incertum vero tempus, quo filius conceptus, et in lucem editus fuerit, filium hunc legitimum censemus, cum judex in dubio debeat in bonum, et commoda prolis propensus esse.*

93. Habentur quoque pro legitimis filii nati ex matrimonio re vera nullo, sed quod bona fide validum existimatur. Patet ex c. *cum inter 2. qui filii sint legitimi. c. ex tenore*, et aliis. Non ita res se habet, si matrimonium fuerit nullum ob impedimentum aliquod dirimens, etiamsi ab illis ignoratum, si conjuges contra-

xerint absque denuntiationibus, et facultate Episcopi, ut exprimitur in c. *Cum inhibito. 3.* Legitimantur quoque filii per professionem Religiosam, non tamen quoad dignitates Ordinis obtinendas, ex bulla Greg. XIII. Quamvis aliunde Praelati Regulares possint cum illis dispensare in irregularitate natalium vi aliorum privilegiorum.

94. *Quaest. 4.* Quis potest dispensare in irregularitate ex defectu natalium? R. 1. Papa non solum potest dispensare, sed praebere legitimitatem, quae auferat omnem irregularitatem quoad omnes effectus. R. 2. Episcopus dispensare potest quoad suscipiendos minores Ordines, et Beneficium simplex ex c. 1. et 2. *de fil. presb.* Pariter quoad obtinendos Canonicatus in Collegiatis, vel ad portiones non integras in Cathedralibus, atque alia beneficia, quibus non est annexus Ordo Sacer; non tamen ad Canonicatus in Cathedrali Ecclesia, quicquid dicat Pontas; quod verum censeo, etiamsi defectus sit occultus; facultas enim Episcopis a Tridentino concessa versatur tantum circa irregularitates ex delicto occulto, sed non ex defectu. Filii autem expositi quorum parentes omnino ignorantur, ab aliquibus habentur pro illegitimis, ab aliis censentur legitimi, atque his favet declaratio Greg. XIV. an. 1501. in favorem Sodalitatis pro Expositis, quos ait non esse reputandos illegitimos, nisi tales probentur.

95. *Quarta* irregularitas oritur ex defectu aetatis; nam qui ante legitimam aetatem ordinatur, evadit irregularis, et suspensus ab exercitio Ordinis. *Quinta* ex defectu Sacramenti, sive significationis Sacramenti matrimonii, eo quod bigamus non repraesentet perfecte unionem Christi cum Ecclesia, quippe qui carnem divisit in plures uxores. Jam vero triplex distinguitur bigamia. 1. est vera, cum quis verum cum duabus matrimonium successive contraxit, ex c. *praecipimus*, et c. *dubium de bigamia*. Debet autem es-

se consummatum, ut colligitur ex eodem capite, ubi ad bigamiam petitur conjugium commixtione corporum perfectum: 2. bigamia est *interpretativa*, cum quis ex juris interpretatione censetur bigamus, quamvis revera cum duabus non contraxerit. Hujusmodi sunt 1. quid ducit viduam ab alio cognitam, etiam si ducat invalide, secus, si a nemine cognitam *ex c. debitum*: 2. qui ducit mulierem ab alio corruptam, *ex c. ult. d. 51.* non est tamen bigamus, ducens mulierem a se prius corruptam: 3. cognoscens uxorem, postquam illa adulterium commisit. A duabus autem his ultimis irregularitatibus non excusat bona fides, ut communiter DD. affirmant, quia proveniunt ex defectu.

96. Alia bigamia dicitur *similitudinis*, ea scilicet, qua quis post solemnem professionem, aut post sacrum Ordinem susceptum attentavit matrimonium, etiam cum Virgine, et cum ea copulam habuit; constat *ex c. 4. de bigamia*, et ex Can. *quotquot 27. q. 1.* Est autem ratio, quia qui voto solemniter adstrictus est, censetur esse Christo conjunctus spirituali quodam matrimonio. Unde si conjugatur alteri per matrimonium attentatum, quantum in se est duo celebrat matrimonia, saltem quoad similitudinem, estque similis bigamo, adeoque irregularis.

97. *Sexta* irregularitas oritur ex infamia sive juris, sive facti. Infamia juris oritur ex delicto proprio, vel parentum, quod annexam habet poenam infamiae, atque etiam ex vili conditione personae. *Facti* autem infamia ex enormi delicto, si sit publicum; occultum enim, nisi sit homicidium, et violatio censurae non parit irregularitatem infamiae. *Septima* oritur ex defectu libertatis, ob quam sunt irregulares omnes servi proprie dicti, et secundum Laymanum, etiam originis Servi, donec plenam consequantur libertatem. Quam illi adipiscuntur, ex quo tonsura initiantur, Demino non repugnante, aut per annum integrum disimulan-

te; quod si, invito Domino ordinentur, remanent servi in iis saltem functionibus, quae cum novo statu non pugnant: *ex c. si servus, et c. nulli dist. 54.*

98. Ex capite defectus libertatis sunt irregulares etiam conjugati, nisi uxores consentiant, et castitatem voveant. Pariter Curiales, id est, saeculari curiae adstricti juramento, vel stipendio, ut iudices, advocati, cet. quando talia officia exercent, nisi specialem habeant dispensationem aut alicubi consuetudo id ferat in causis civilibus.

99. Septima irregularitas oritur ex defectu *lenitatis*, quam incurrit quicumque voluntarie, et proxime, etiam juste concurrat ad mortem alterius, vel ejus accelerationem, vel mutilationem effectu secuto. Ita eim statuit Ecclesia, ut Sacerdos, qui gerit personam Christi, imitetur ejus lenitatem, et mansuetudinem, et sese in omnibus gerat tanquam ministrum pacis, unionis et vivificationis. Hinc est irregularis 1. iudex ferens sententiam mortis, vel mutilationis: 2. assessores iudicis, scribae, notarii, testes, accusator, advocatus, procurator, satellites, et omnes denique proxime ad sententiam mortis concurrentes: 3. qui in bello justo offensivo occidit, est irregularis; non vero si alii occidant; in bello defensivo neque ipse occidens. In bello vero injusto si unus moriatur, omnes sunt irregulares, ut docent Theologi cum D. Thoma 2. 2. q. 64.

100. Notat autem Bened. XIV. *Notif. 102.* Clericum, qui militans in conflictu, scopulum adhibuerit, esse irregularem, etiamsi juramentum praestet se nul- lum occidisse; modo fuerit sacris initiatus, aut beneficiatus. Qui vero hortatur alios ad occidendum in genere in bello justo, non est irregularis; erit vero, si hortetur ad occidendum aliquem in particulari; quamvis aliqui etiam eum eximant ab irregularitate, quia textus non loquitur expresse nisi de occidente, vel mutilante. Universim autem loquendo non est irregularis, qui non nisi remote ad mortem alterius concurrat,

ut qui gladios acuit, aut vendit, legislator capitales leges ferens, aut suadens Principi, ut legem ferat, cononator dicens, in genere puniendos esse malefactores, Confessarius interrogatus de reo, an mortem mereatur, si respondeat, iudicem sine acceptione personarum fungi debere suo munere. Contra aliqui sentiunt de Confessario, vel alio, qui consultus a iudice in particulari de aliquo reo, respondeat esse occidendum. Quamquam et hunc non esse irregularem, probabilius censent Holzm. Salmant. Laymanus, et alii. Addit etiam Tournelyus, nec fieri irregularem Confessarium, si moneat carnificem, ut suo munere fungatur. Imo valde probabilis est eorum sententia, qui censent ex justo homicidio neminem evadere irregularem, nisi ad illud concurrat ut publicus minister iustitiae, sive ad causae probationem, sive ad sententiae executionem V. Tournelyum.

101. Excusantur etiam ab irregularitate, qui solum *passive* concurrunt ad alterius mortem, ut Confessarius hortans reum ad fatendam veritatem, vel ad acquiescendum sententiae justae. Pariter ii, qui licet adjuvent quedammodo ad mortem, sed in illam non influunt, ut ferentes ligna, ut comburatur is qui jam antea fuerat suffocatus; assistentes supplicio etiam Clerici, si praesentia sua non influant in mortem; quamvis olim Clericis prohibitum fuerit huiusmodi supplicii interesse, c. *sententiam*. Canon enim hic vel est abrogatus, ut nonnulli putant, vel non obligat saltem sub gravi. Confessarius, et qui reum comitantur ad supplicium, non fiunt irregulares, etiamsi forte iumentum stimulent, ut properet, vel jubeant reum scalam ascendere, vel quid simile operentur.

102. Denique nec sunt irregulares iudices Ecclesiastici degradatum tradentes brachio saeculari, nec Clerici accusantes reum in causa criminali, modo expresse protestentur sese non intendere, ut puniatur poena sanguinis, sed tantum ut sibi, vel suis satisfiat,

vel impediatur mala sibi imminentia. Possunt quoque aliquando ab irregularitate excusari ad mortem proxime cooperantes ex defectu deliberationis aut advertentiae, quia irregularitas requirit actum humanum plene voluntarium, ac deliberatum. Hinc legitur in *Clement. de homic. Si furiosus aut infans, seu dormiens hominem mutilet, vel occidat, nullam ex hoc irregularitatem incurrit. V. A.*

Nota. *Ea fere omnia, in quibus ab auctore dissentimus, peculiari caractere, aut virgulis distincta reperies, praeter accessiones aliquas, et leves castigationes, quas interdum insertas animadvertet qui in Ligoriis scriptis versatus fuerit.*

APPENDIX.

De damnatis ab Ecclesia propositionibus.

Quamquam omnes fere ab Ecclesia damnatae theses suis quaeque locis secundum rerum ordinem insertae reperiantur in hac Epitome, visum est tamen in utilitatem studiosae Juventutis eas simul colligere ad calcem hujus operis, ut eas quisque possit, cum res exigat, sub oculis habere, et consulere. Doctrinam vero proscriptam, quae ad mores per se non spectat, ut minus necessariam omnino praetermitteremus.

*Propositiones damnatae ab Alex. VII. die 30
Januarii 1659.*

1. Concilium Tridentinum non obligat Regulares in Gallia ad obtinendas approbationes ab Episcopis, ut Saecularium confessiones audire possint, neque ex illius Concilii auctoritate privilegia Regularium restringi possunt, cum in Gallia receptum non sit, praeterquam in decisionibus fidei, neque etiam Bulla Pii IV. pro confirmatione illius Concilii promulgata.

2. Ubi Concilium Tridentinum est receptum, non